

pregledni znanstveni članek

UDK 353.31:94(497.4 Ptuj)"9/19"
prejeto: 6. 4. 2001

Nataša Kolar

prof. zgodovine, višja kustodinja, Pokrajinski muzej Ptuj, Muzejski trg 1, SI-2250 Ptuj

Vojne, vojaštvo in vojske na Ptujju skozi stoletja

IZVLEČEK

Prispevek predstavlja različne vojaške enote, ki so bile povezane z zgodovino Ptujja, njegovo obrambno vlogo ob madžarskih (10. do 12. stol.) in turških (15. do 17. stol.) vdorih, vojaške vaje in manevre notranjeavstrijske in hrvaške vojske na Dravskem in Ptujjskem polju (18. in 19. stol.), delovanje vojske v mestu v Kraljevini Jugoslaviji in Socialistični federativni republiki Jugoslaviji; pregled vojaške dejavnosti na Ptujju pa se zaključuje z vojno za Slovenijo leta 1991.

KLJUČNE BESEDE

Ptuj, vojaške enote, vojašnice

SUMMARY

WARS, THE SOLDIERY AND ARMIES AT PTUJ THROUGH CENTURIES

The contribution presents different military units that were connected to the history of Ptuj, the town's defensive role during Hungarian (10th to 12th centuries) and Turkish (15th to 17th centuries) raids, the military training and manoeuvres of the Inner Austrian and Croatian armies on Dravsko and Ptujjsko polje (18th and 19th centuries), the activity of the army in the town during the Kingdom of Yugoslavia and during the Socialist Federative Republic of Yugoslavia. The survey on military activity at Ptuj concludes with the war for Slovenia in the year 1991.

KEY WORDS

Ptuj, military units, barracks

Ugodni geografski položaj ptujskega območja med Alpami in Vzhodom ter Panonijo in Italijo je omogočal poselitev že v prazgodovini. Za nastanek in razvoj Ptuja je bila odločilna lega kraja, zelo pripravna za prometno križišče in vojaško oporišče.

Pod rimsko oblast je prišlo ptujsko območje okrog leta 15. pr. n. št. V času noriško - panonskega upora od leta 6 do 9 je prispela v Ilirik legija VIII. Avgusta, ki je pomagala zadušiti upor. Zgradila je utrjen vojaški tabor. Cesar Klavdij je zamenjal to legijo leta 45 ali 46 z legijo XIII. Gemino, ki je prišla iz Vindonnisse (Švica). V povezavi s to legijo se omenja Petoviona prvič v zgodovinskih spisih (Tacit, *Historiae* III, 20). Leta 69 so se sestali v taboru legije XIII. Gemine panonski legijski poveljniki, da bi podprli izmed možnih kandidatov za cesarja Tita Flavija Vespazijana. V letih 100-103, ko je cesar Trajan premestil legijsko posadko na mejo ob Donavi v Vindobono (?), je Ptuj dobil status civilnega središča in naziv Colonia Ulpia Traiana Poetovio. V nemirnem 4. stoletju je bilo mesto izpostavljeno pohodom najrazličnejših vojsk.¹

Po odhodu Langobardov iz Panonije leta 568 v Italijo so se začeli naseljevati na izpraznjeno območje Slovenci. Po smrti velikomoravskega kneza Koclja 874. leta so dobili salzburški nadškofje od nemškega vladarja v fevd Ptuj z okolico.

Od 10. do 12. stoletja je bil Ptuj predvsem obrambna postojanka pred madžarskimi vdori. Salzburškemu škofu Konradu I. je uspelo z Madžari skleniti mir. V 12. stoletju je bil Ptuj sedež mejnega zemljiškega gospodarstva proti Ogrski. Salzburški nadškof Konrad I. je podelil ptujski grad v fevd lungausko ministerialski družini, pozneje imenovani Ptujška. Ptujski gospodje so bili izredno sposobni, podjetni in bojevit. V drugi polovici 12. stoletja so uspešno vodili dve veliki vojni akciji proti Ogrom. Osvojili so dolino Pesnice do Trgovišča (boji med leti 1158 in 1165) ter vse ozemlje do črte Zavrč - Središče - Šafarsko - Mura.² V teh bojih sta padli tudi obe madžarski postojanki Ormož in Borl. Vojaška moč Ptujskih je bila v 13. stoletju izredna. Na strani Rudolfa Habsburškega so sodelovali v bojih proti Otokarju Češkem z 200 konjeniki,³ to je z najmočnejšim oddelkom s Štajerskega.

Mesto Ptuj je dobilo svoje obzidje v drugi polovici 13. stoletja, ob njem je potekal jarek, varovalo ga je šest okroglih oziroma polkroglnih stolpov. V prvi polovici 14. stoletja se je mestni obrambni sistem povezal z grajskim. Okoli gradu je bilo razvrščenih 12 stražarskih mest.⁴

Od 13. stoletja se je mesto pospešeno razvijalo. Postalo je močno trgovsko in obrtno mesto s privilegiranimi sejmi in posebnim sejemskim sodstvom. Razcvet Ptuja je trajal do 15. stoletja, ko so mesto spet prizadele vojne. Med letoma 1479 in 1490 so zasedli Ptuj Ogri, začeli pa so se prvi turški vdori, ki so s presledki trajali do 17. stoletja.

V obrambnem pogledu je bil Ptuj v 16. stoletju pomembnejši od Maribora. Bil je osrednja trdnjava na Dravskem polju, imel je tudi vlogo obmejne obrambne postojanke. V petdesetih letih 16. stoletja so začeli italijanski gradbeniki pod vodstvom družine dell' Allio večja utrdbeno dela na Ptuj zlasti na mestnem obzidju.⁵ Za vlade nadvojvoda Karla I, so začeli utrjevalna dela na grajskem kompleksu, predvsem na jedru gradu in južnem ter vzhodnem platoju. Dela sta vodila deželna gradbena mojstra superintendent Francesco Teobaldi in Salustio Peruzzi.

Italijanska gradbeno-utrdbeno dela so na Ptuj končali do leta 1580, dokončno pa so jih sklenili leta 1588 z zidavo trinadstropne proviantne hiše štajerskih deželnih stanov. Od 1751 do 1860 je bila stavba last vojaške invalidske uprave, nato so se nastanili v njej vojaki. Vojaška uprava je prizidala okoli leta 1760 ob sedanji Slomškovi ulici trakt z oficirskimi stanovanji; imenovali so jo Mala invalidska hiša ali Mala kasarna, ki so jo podrla leta 1905.

V sredini 17. stoletja je Štajerski zopet grozila turška nevarnost. Ponovno so morali utrditi trdnjave ob obmejnih krajih, med njimi tudi Ptuj. Utrdbeni sistem, ki so ga zgradili v 16. stoletju, je bil v tem času že zastarel. Leta 1657 je naročil maršal Montecuccoli svojemu glavnemu inženirju Martinu Stieru izdelavo novih načrtov za preureditev obmejnih trdnjav, ki je njihovo posodobitev predlagal zvezdasti sistem. Čeprav teh načrtov niso uresničili, je dal mestni sodnik in župan Franc Guffante spomladi leta 1664 popraviti mestno obzidje.

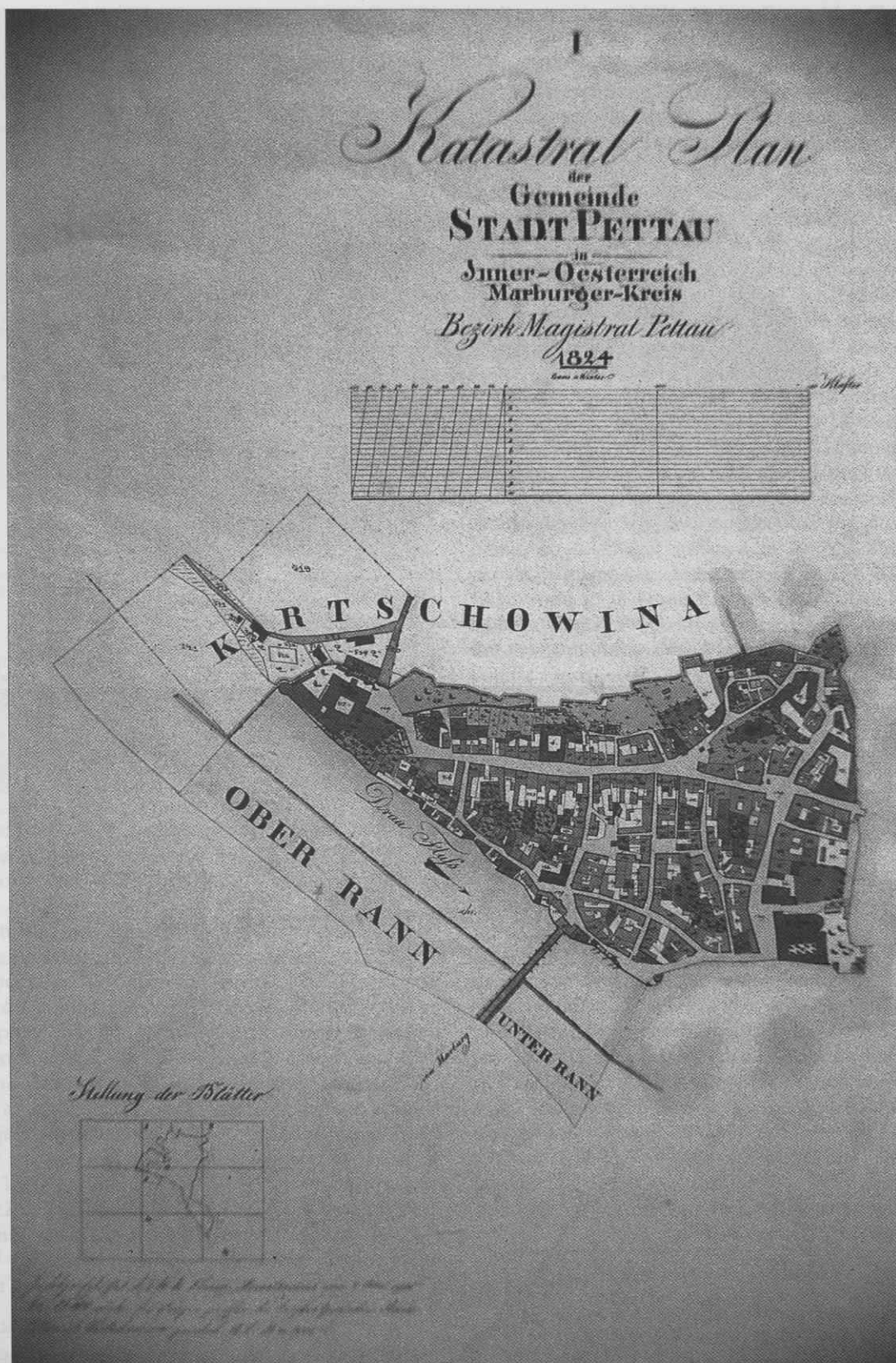
¹ O odkritih prazgodovinskih naselbinah, o rimskem obdobju in o arheoloških najdbah na območju današnjega Ptuja piše Brane Lamut v članku *Od prazgodovine do zgodnjega srednjega veka*, v *Zakladi, pričevanja Ptuja in Ormoža*, katalog razstave, Ljubljana 1987, strani od 6 do 19.

² I. in J. Curk, *Ptuj*, Ljubljana 1970, str. 60 (v nadaljevanju I. in J. Curk, *Ptuj*).

³ O vojaški moči Ptujskih razlaga Bogo Grafenauer v članku *Ptuj v srednjem veku*, ZC, I. XXIV, zv. 3-4, 1970, str. 173.

⁴ I. in J. Curk, *Ptuj*, str. 76.

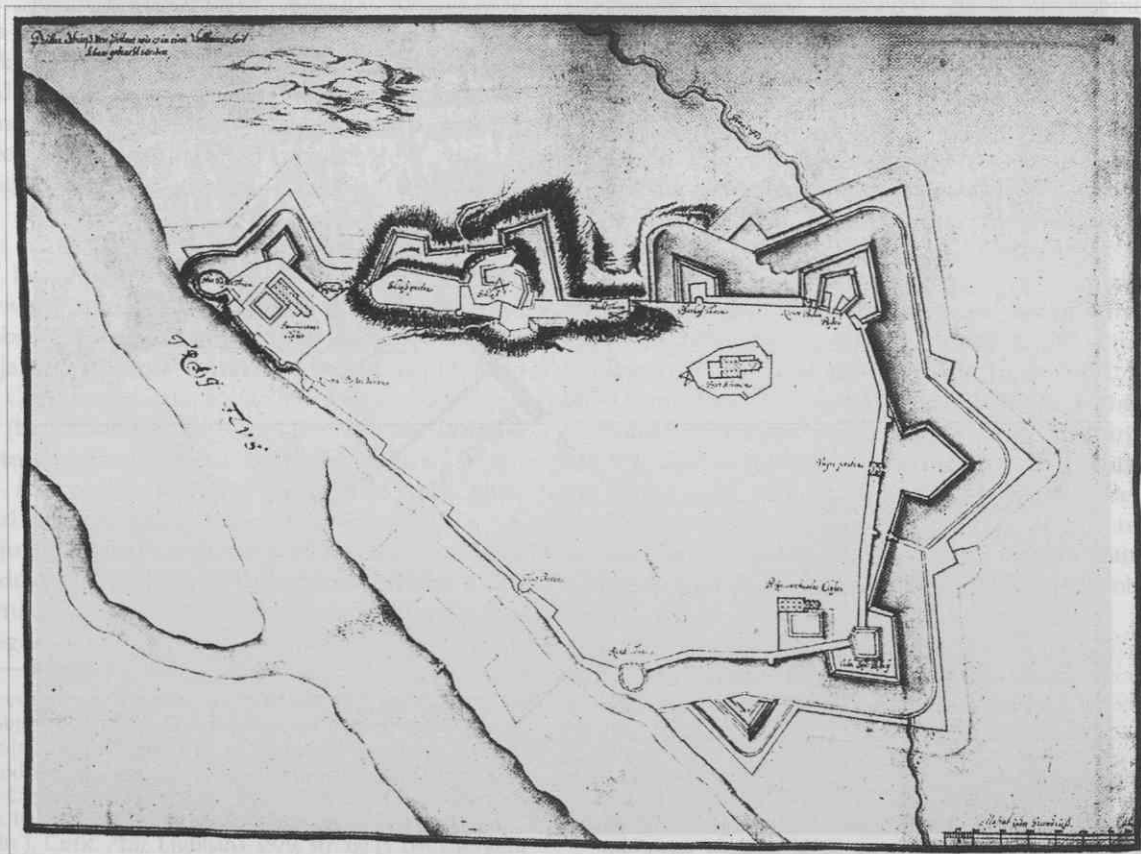
⁵ O poteku obzidja piše Ferdinand Raisp v *Pettau, Steiermarks älteste Stadt und ihre Umgebung*, Graz 1858, str. 27 (v nadaljevanju F. Raisp, *Pettau*). Od mogočnega mestnega obzidja, ki so ga začeli postopoma rušiti v prvi polovici 19. stoletja, je ohranjen okrogli stolp ob Dravi (Miheličeva galerija). Kako pa je potekalo mestno obzidje pa lahko vidimo le na franciscejskem katastru Ptuja iz leta 1824. (op. av.).

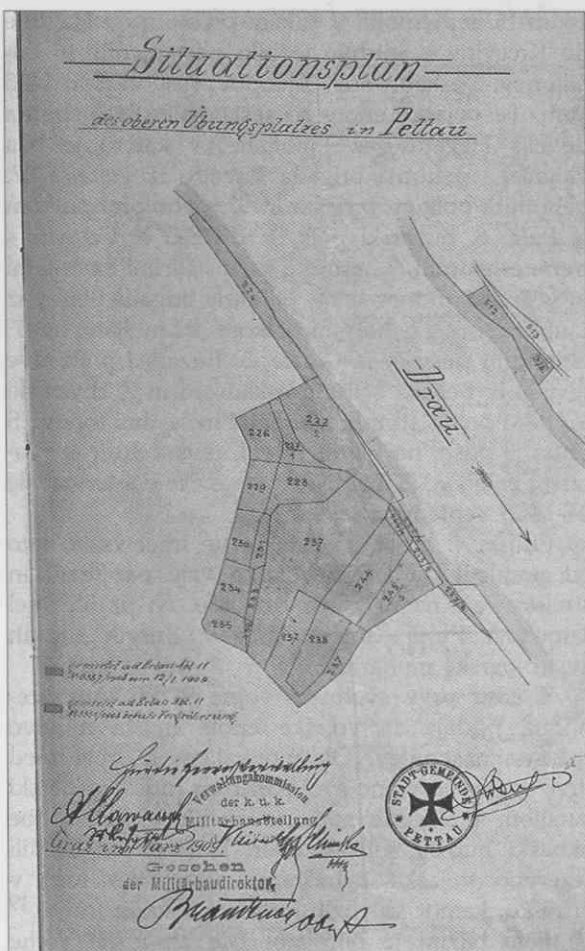
Franciscejski kataster Ptuja iz leta 1824, na katerem vidimo potek mestnega obzidja
(Arhiv Slovenije, Franciscejski kataster, mapa I, št. 463)

Alois Kasimir, *Skica Male kasarne, pred 1905*
(Fototeka zgodovinskega oddelka Pokrajinskega muzeja Ptuj)

Neuresničen načrt Martina Stiera za posodobitev ptujskih grajskih in mestnih utrd iz leta 1657.
(Fototeka zgodovinskega oddelka Pokrajinskega muzeja Ptuj)

Situacijski načrt ptujskega zgornjega vojaškega vežbališča ob Dravi iz leta 1909 (ZAP, MOP, šk. 306, ovoj 1895-1908-1909)

Ptujski meščani so prvič nosili orožje za varovanje mesta in države pod županom Guffantejem. Bili so tako navdušeni in zavzeti, da so jim bile odveč 4 kompanije, ki jih je poslal Montecuccoli za okrepitev varovanja mesta in jih niso spustili v mesto. Enako je bilo 1704, ko se je Ptuj branil pred Kruci. Cesar Karl VI. je dovolil 5. marca 1739⁶ meščanom in rokodelcem, da so se urili v uporabi orožja pod vodstvom vojske. S časom se je razvil iz te enote meščanski konjeniški korpus, ki se je leta 1788 preimenoval v uniformirani lovski korpus. Z leti je dobila enota bolj vojaški značaj. Ptujski meščanski korpus je bil razpuščen leta 1837.⁷

V 18. stoletju so bili na Dravskem in Ptujem polju trije veliki vojaški vadbeni tabori, ki sta jih

imeli notranjeavstrijska in hrvaška vojska. Prve vojaške vaje so bile 1750 v bližini Turnišča, obiskala jih je tudi cesarica Maria Terezija. Vodil jih je general Karl Freyherr von Kheüel. Druge so bile leta 1786 na prostoru med Zgornjo Hajdino in Ravnim poljem. General topništva Peter de Langlois je poveljeval šestnajstim bataljonom. Pet tednov so vadili v vseh vojaških veččinah. V začetku junija 1786 je vojaške vaje obiskal cesar Jožef II. Največje, tretje, so bile poleti 1787 na zgornjem Ptujem polju. Tudi na teh manevrih je bil poveljujoči general topništva Peter de Longlois iz Gradca, sodelovalo pa je kar 17.000 vojakov. Do začetka avgusta 1787 so se pripravljali z vajami na vojno s Turki, ki se je začela 9. februarja 1788.⁸

V začetku 19. stoletja, ko je bila habsburška monarhija v vojni z Napoleonom, so 16. decembra 1805 zasedli Ptuj Francozi. Zaradi sklenjenega miru v Bratislavi 26. decembra 1805 so ostali v mestu samo deset dni.⁹ Leta 1808 so ustanovili v avstrijski monarhiji deželno brambo. Ptujsko kompanijo so sestavljali meščani in kmečki sinovi iz okoliških gospostev. Ustanovljena je bila 10. julija 1808, vodil jo je Franc Poskoschill.¹⁰ V naslednjih letih je postal Ptuj zbirno mesto za razkropljene deželne brambovce.¹¹ Avstrija je bila ponovno v vojni s Francijo leta 1809. Do sredine maja 1809 so bile kratek čas na Ptujju številne avstrijske enote. Francozi so bili ponovno na Ptujju 27. maja, nato od 30. julija do 19. septembra ter pet tednov od 10. decembra 1809 naprej. V tem času so se oskrbovali na mestne stroške, saj jim je moral magistrat plačati 85.000 goldinarjev vojne kontribucije.¹² Do februarja 1810 je hvalevredno opravljal garnizijsko službo ptujski uniformiran kavalerijski korpus, zatem pa je prišel na Ptuj pehotni polk barona Simschena.

Cesar Franc I. je leta 1817 predpisal novo razdelitev nabornih okrožij. Slovenska Štajerska je postala naborna okrožje za 47. pehotni polk, ki je imel vojašnice v Mariboru, na Ptujju in v Celju. S teh območij so bili tudi vojaki. 24. novembra 1824 je prišel na Ptuj 9. lovski bataljon, ki je postavil svojo štabno postajo in garnizijo. Od leta 1824 je bilo mesto naborna postaja za 9. bataljon in od 1849 tudi iz 9. bataljona izhajajoči 20. lovski bataljon.¹³

V revolucionarnem letu 1848 so ustanovili Ptuj-

⁶ Zgodovinski arhiv Ptuj (ZAP), R - 40, Simon Povoden, Bürgerliches Lesebuch I., 1821, str. 205 (v nadaljevanju S. Povoden, Bürgerliches).

⁷ O sestavi, članih in dogodkih povezanih z meščanskim konjeniškim korpusom piše ptujski kronist F. Raisp, Pettau, na straneh od 194 do 203.

⁸ O velikih vojaških manevrih na Dravskem in Ptujem polju v drugi polovici 18. stoletja piše S. Povoden, v Bürgerliches ..., na straneh od 233 do 235, njegove zapise pa povzema tudi F. Raisp, Pettau, na straneh 155 in 158.

⁹ ZAP, S. Povoden, Bürgerliches, str. 237.

¹⁰ ZAP, S. Povoden, Bürgerliches, str. 239.

¹¹ ZAP, S. Povoden, Bürgerliches, str. 241.

¹² ZAP, S. Povoden, Bürgerliches, str. 243.

¹³ F. Raisp, Pettau, str. 163.

čani, kljub vojaški posadki v mestu, 23. marca nacionalno gardo za ohranjanje zakonitega miru in reda ter za varovanje oseb in lastnine. Štela je 233 mož. Jeseni 1848 je bil v mestu tudi armadni korpus grofa Nugenta, ki je štel 8000 mož in je imel 13 topov.¹⁴

V drugi polovici 19. stoletja je prišlo zopet do političnih in geografskih sprememb v Evropi. Vojaški poraz Avstrije s Prusijo in z Italijo leta 1866 je imel vidne posledice v notranjepolitičnih razmerah habsburške monarhije. V sklopu spodnještajerskega 47. pehotnega polka so se na italijanskem bojišču vojskovali tudi dopolnilna vojaška posadka 9. in 20. lovskega bataljona ter 4. pionirski bataljon s Ptuja.¹⁵ Ko je bila februarja 1867 uveljavljena dualistična ureditev monarhije je prišlo do številnih reform, med katerimi je bila tudi vojaška. Svoje naborno okrožje je imel 87. pehotni polk v Celju z okolico, na Pohorju, na Ptuju in v Ormožu. Ob tem polku je imel Ptuj še pionirje - inženirce.

Med letoma 1850 in 1914 je bil Ptuj z okolico skoraj vsako leto začasna prehodna postaja za zbiranje različnih vojaških enot, ko so le-te marširale na številne vojaške vaje v avstrijski monarhiji. Tako so prišle med 19. in 24. avgustom 1893 na Ptuj 29. divizijska baterija iz Celovca, ki je bila do tedaj na strelskih vajah na Krškem polju, pod vodstvom general majorja Moriza Fuxa pa 56. pehotna brigada iz Ljubljane. Na Ptuj so prispeli tudi en eskadron 5. dragonskega polka iz Maribora, štirje bataljoni 17. pehotnega polka iz Ljubljane ter 20. in 31. lovski bataljon iz Gorice. Nastanjeni so bili dragonci pri Sv. Margareti (Gorišnica) in njeni okolici, pehota na Ptuju, 20. lovska baterija na Krčevini in Rogoznici, 31. lovska baterija na Bregu in Hajdini. 29. avgusta je odpotovala večina vojaških skupin pod vodstvom divizionarja Alborija in brigadirja Fuxa skozi Lenart v Feldbach, kjer se je združil celoten 3. armadni korpus za nadaljnji pohod proti Günzu na Madžarskem.

Med tem časom, ko so bile vojaške skupine na Ptuju in v njegovi okolici, so pripravili 23. avgusta vojaške vaje pri Vurberku, 26. avgusta vajo v postavljanju pontonskega mostu čez Dravo na Vičavi (sodeloval je tudi 4. pionirski bataljon), 25. avgusta pa vojaške vaje v bližini Dornave. 31. avgusta in 1. septembra je prišel na Ptuj še 8. huzarski polk iz Celovca. Naslednji dan je odšel proti Günzu, kjer je bil velik cesarski manever.¹⁶ Tudi leta 1896, ko je bil v septembru velik cesarski manever v Čakovcu, so se zbirale od 9. septembra dalje v okolici Ptuja vojaške enote, ki so odpotovale od tu na manevre

14. in 15. septembra. V ozkem prostoru od Hajdine do Krčevine - Spuhlje je bilo nastanjenih 16 bataljonov, 6 eskadronov, 32 topov, 9960 mož in 1425 konj. Te vojaške enote so sestavljale: 28. pehotna divizija Hegedüo iz Ljubljane, v katero je bila vključena pehotna brigada Lovetto iz Trsta, s 87. pehotnim polkom iz Trsta in 97. pehotnim polkom iz Pule; 8. huzarski polk, 1. divizija iz Celovca s tremi eskadroni, 9. topniški polk s štirimi baterijami in šestnajstimi topovi, 56. pehotna brigada Sterzy iz Ljubljane s 27. pehotnim polkom iz Ljubljane in 47. pehotnim polkom iz Gorice, 5. huzarski polk, dve diviziji iz Beljaka s tremi eskadroni in 7. divizijski topniški polk s štirimi baterijami in šestimi topovi. S Ptuja je odšel na manevre v Čakovec tudi 4. pionirski bataljon. Z manevrov so se vse enote vračale 24. in 25. septembra 1896.¹⁷

Ptujski 4. pionirski bataljon je imel vsako leto od pomladi do jeseni vojaške vaje na Dravi in strelske vaje na vojaškem strelišču. Ni pa jih imel samo na Ptuju, ampak tudi v drugih mestih avstro-ogrskih monarhije.¹⁸

V času prve svetovne vojne je bil Ptuj prehodna postaja za vojaške enote in za njihovo začasno nastanitev. Ob pionirskem je imel med prvo svetovno vojno svoj garnizon tudi 3. saperski bataljon. V vojaške namene sta bili zasedeni obe okoliški ljudski šoli. V obeh stavbah so uredili rezervno vojaško bolnišnico, prav tako tudi v Strnišču, kamor so vozili ranjence s soške fronte.¹⁹ V njeni bližini je bilo taborišče za ruske vojne ujetnike, ki so pomagali pri gradnji bolnišničnih barak. Ko je 29. oktobra 1918 dunajska vlada zaprosila antantne sile za premirje, je bila prva svetovna vojna končana, habsburška monarhija pa je razpadla. Na Ptuju je bil nastanjen v tem obdobju saperski polk.

1. decembra 1918 ko je bila v Beogradu razglašena Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev, je pripadel Ptuj novi državi. Regent Aleksander Karađorđević je izdal 22. decembra 1918 ukaz o ustanovitvi Dravske divizijske oblasti s poveljstvom v Ljubljani. Tudi v Kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev so bili na Ptuju pionirji - inženirci, in sicer drugi bataljon 2. pontonirskega polka.²⁰ Tudi ta bataljon je imel v poletnih mesecih praktične vaje na Dravi.

¹⁴ F. Raisp, *Pettau*, str. 208.

¹⁵ ZAP, R - 27, Ferdinand Raisp, *Chronik von Pettau 1857-1887*, str. 64.

¹⁶ ZAP, R - 26, Ferdinand Raisp, *Chronik von Pettau 1888*

- 25. 1. 1898, str. 27 (v nadaljevanju F. Raisp, *Chronik*).

¹⁷ ZAP, F. Raisp, *Chronik*, str. 41.

¹⁸ Podrobneje pišem o vojski na Ptuju v tem času v članku Nataša Kolar, *Vojska na Ptuju od 1850 do 1914*, *Kronika*, 1-2, 45/1997, strani od 52 do 56.

¹⁹ Bolnišnica je imela vodovod, majhno termoelektrarno, pekarno, pralnico in kuhinjo. Ograjena je bila z žično ograjo. V gozdu je imela tudi svoje pokopališče. V njeni bližini je bilo taborišče za ruske vojne ujetnike, kamor so pošiljali proti koncu vojne dezertarje. Vida Rojic, *Iz zgodovine Strnišča in Kidričevega*, *Ptujski zbornik IV*, str. 273.

²⁰ ZAP, Mestna občina Ptuj, šk. 286, dopis 12/1937.

SITUACIJSKI PRIKAZ VOJAŠNIC NA PTUJU V 19. IN 20. STOLETJU

1. Dominikanska vojašnica
2. Ordonančna hiša
3. Velika invalidska hiša ali velika kasarna
4. Mala invalidska hiša ali mala kasarna
5. Vojašnica in skladišče v nekdanji kapucinski cerkvi ter samostanu
6. Vojašnica Ptuj

Foto Sport E. Urschitz, Zaprisega vojakov kraljeve jugoslovanske vojske na Ptuj (Fototeka zgodovinskega oddelka Pokrajinskega muzeja Ptuj)

Ko je Nemčija 6. aprila 1941 napadla Kraljevino Jugoslavijo, se je tudi na ozemlju kraljevine začela druga svetovna vojna. Nemška vojska je zasedla 8. aprila Ptuj in Ormož. Okupator je ustanovil v okviru Štajerske domovinske zveze polvojaško organizacijo Wermannschaft. V ptujskem okrožju sta bili ustanovljeni dve postojanki Ptuj - sever in Ptuj - jug, ki ju je uporabljal okupator od pomladi 1942 za boj s partizani, največkrat v Šaleški in Savinjski dolini. Naše kraje so zadnji nemški vojaški oddelki zapustili 8. maja 1945, že naslednji dan pa so vkorakali v mesto borci 1. prekmurske brigade in vojaki bolgarskega polka. Do konca druge svetovne vojne je izgubilo življenje v bojih z okupatorjem z območja sedanje ptujske in ormoške občine več kot 700 žrtev.²¹

²¹ O okupaciji in o narodnoosvobodilnem gibanju na ptujsko-ormoškem območju piše podrobneje Irena Maverič v *Domovina naša je svobodna...* Ptujski okraj med NOB 1941-1945, katalog razstave, Pokrajinski muzej Ptuj 1996, strani od 3 do 18.

Po drugi svetovni vojni se je obnovila podobna vojaška ureditev, kot ga je imela na Slovenskem starajugoslovanska vojska. Jugoslovanska ljudska armada (JLA) je bila razdeljena na vojaška območja. Po tej razdelitvi je pripadalo slovensko ozemlje do leta 1989 ljubljanskemu armadnemu območju,²² ki mu je poveljeval praviloma slovenski general. V ljubljansko armadno območje je spadala tudi Vojašnica Dušana Kvedra - Tomaža na Ptuju.

Vojska je na Ptuju od druge polovice 18. stoletja prebivala v šestih stavbah. Na osnovi franciscejskega katastra Ptuja iz leta 1824 predstavljam situacijski položaj vojašnic v mestu, ki jih danes, razen ene, ni več. Zunaj mestnega obzidja je bila vojašnica in skladišče v nekdanji kapucinski cerkvi ter samostanu in je na katastru ni; njeno približno lego sem označila, kakor tudi lego poznejše Vojašnice Ptuj.

ZUSAMMENFASSUNG

Kriege, Militär und Armeen in Ptuj im Laufe der Jahrhunderte

Der Raum Ptuj (Pettau) wurde infolge seiner günstigen geographischen Lage zwischen den Alpen und dem Osten sowie zwischen Pannonien und Italien bereits zu urgeschichtlicher Zeit besiedelt. Unter römischer Herrschaft gelangte er um das Jahr 15. v. Chr. Durch die VIII. Legion des Augustus wurde zu Beginn des 1. Jahrhunderts ein befestigtes Militärlager errichtet. In den Jahren 103-105 erlangte Ptuj den Status eines zivilen Mittelpunkts und den Titel Colonia Ulpia Traiana Poetovio. Im unruhigen 4. Jahrhundert wurde die Stadt von verschiedenen Heeren auf ihren Feldzügen heimgesucht. Nach dem Abzug der Langobarden aus Pannonien nach Italien im Jahre 568 begannen sich die Slowenen in dem geräumten Gebiet anzusiedeln. Im Jahre 874 gab der deutsche

Herrscher den Salzburger Bischöfen Ptuj mit Umgebung zu Lehen. Vom 10. bis zum 12. Jahrhundert war Ptuj in erster Linie eine Festung zur Abwehr ungarischer Einfälle. Der Aufschwung der Stadt währte bis zum 15. Jahrhundert, als sie wieder von Kriegen heimgesucht wurde, auch Türkeneinfälle setzten ein, die mit Unterbrechungen bis zum 17. Jahrhundert andauerten. Im 18. Jahrhundert fanden auf dem Draufeld drei große militärische Übungslager (1750, 1786, 1787) des innerösterreichischen und kroatischen Heeres statt. Im Revolutionsjahr 1848 befand sich in der Stadt das Armeekorps des Grafen Nugent, das 8.000 Mann zählte. Zwischen 1850 und 1918 war Ptuj mit Umgebung fast jedes Jahr Durchgangsstation für verschiedene Militäreinheiten auf ihrem Marsch zu zahlreichen Militärübungen in der Habsburgermonarchie bzw. zum Drauf- oder Ptuj-Feld, an denen auch das 4. Ptujer Pionierbataillon teilnahm.

Im Königreich Jugoslawien hielt sich in Ptuj das zweite Bataillon des 2. Ingenieurregiments auf und führte in den Sommermonaten ebenso praktische Übungen an der Drauf durch. Der Zweite Weltkrieg verlangte große Opfer. Nationalbewusste Slowenen wurden ausgesiedelt, viele Widerstandskämpfer fielen als Opfer von Verrat. Eine beträchtliche Zahl der Menschen kämpfte in den Partisaneneinheiten. Nach dem Zweiten Weltkrieg wurde die Heeresordnung erneuert, wie sie die altjugoslawische Armee in Slowenien kannte. Die Kaserne Dušan Kveder-Tomaž in Ptuj gehörte bis zum Jahr 1989 zum Militärgebiet Ljubljana. Ende der neunziger Jahre des 20. Jahrhunderts gelang es der jugoslawischen Volksarmee nicht, Slowenien von seinem Weg zur völligen Unabhängigkeit abzuschrecken. Das slowenische Parlament verabschiedete am 25. Juni 1991 das Gesetz über die Unabhängigkeit Sloweniens und schrieb somit den Willen des Volkes fest, der im Plebiszit vom 23. Dezember 1990 zum Ausdruck gekommen war. Nur wenige Stunden nach der feierlichen Verkündung eines selbständigen und unabhängigen slowenischen Staates am 26. Juni 1991 griff die jugoslawische Volksarmee Slowenien an. Slowenien antwortete mit bewaffnetem Widerstand. In Ptuj kam es am 27. Juni 1991 zwischen zwei Gruppen von Soldaten der 29. Partisanendivision und Angehörigen der slowenischen Territorialverteidigung zu Gefechten. Die Kriegshandlungen dauerten an bis zur Annahme der Brioni-Deklaration am 7. Juli am 7. Juli. Nach dem Abzug des letzten Soldaten der jugoslawischen Volksarmee im Oktober 1991 begann die neue Epoche der slowenischen Unabhängigkeit.

²² Janez J. Švajncar, *Vojna in vojaška zgodovina Slovencev*, Ljubljana 1992, str. 203.